

הרב אליעזר קשתאל
ראש הישיבה לבוגרי צבא
ב"בני דוד"

נערך ע"י אלעד ברנד

שבועות

ביטול המחשבות הפרטיות

מהתורה, הוא הקרבת שתי חלות, ומכיוון שזה עניינו של החג, יש חשיבות לשמר אותו.⁶

ב | שאור שבעיסה

מתוך עיון במצוות שתי הלחם, עולה עניין מיוחד המצריך בירור יסודי. באופן כללי, לבית המקדש היה אסור להכניס שאור וחמץ: "כָּל הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תִּקְרְבוּ לוֹ לֹא תַעֲשֶׂה חֶמֶץ כִּי כָּל שֶׂאֹר וְכָל דָּבָשׁ לֹא תִקְטְרוּ מִמֶּנּוּ אֲשֶׁה לָהּ". אולם, בשבועות מצווה התורה להביא דווקא חמץ – "סֵלֶת תִּהְיֶינָה חֶמֶץ תִּאֲפִינָה". מה סיבת ההבדל בין כל השנה לחג השבועות? נראה, שבחג השבועות אנו מצויים במדרגה גבוהה יותר מאשר בשאר השנה. שכן, האיסור בהבאת שאור למקדש, נעוץ במהותו. השאור מטפח את העיסה. יצר הרע נמשל לשאור בכך שהוא דואג לנפח את גאוות האדם ואת נוכחותו הגשמית.⁸ בכל השנה, אנחנו נאבקים ביצר הרע, אבל בשבועות אנחנו כלל לא מפחדים ממנו. לכן, מסביר המהר"ל⁹, שרק בשבועות אנחנו מביאים חמץ אל בית המקדש¹⁰.

היצר הרע, הוא הנטייה הפרטית שיש בתוכנו, הרצון האגואיסטי הקיים באדם לדאוג לעצמו ולצרכים שלו – בין בעניינים חומריים ובין בעניינים נפשיים. יצר הרע הוא כה חזק, שכבר משעה שהאדם נערך ממעי אימו, הוא קיים. כך דרשו חז"ל על הפסוק: "טוֹב יֵלֵד מִסֵּפֶן וְחֶמֶץ מִמֶּלֶךְ זָהוּ וְכִסִּיל אֲשֶׁר

6. זו הסיבה שהמשנה ברורה כתב שלחמים אלו יהיו של חיטה, תצד ס"ק יז: "זכרון לב' הלחם – וא"כ יהיו של חטין דוגמת שתי הלחם".

7. ויקרא ב', יא. וראה מנחות פרק ה' משנה א': "כל המנחות באות מצה חוץ מחמץ שבתודה ושתי הלחם שהן באות מחמץ".

8. עיין 'פלא יועץ' – חמץ.

9. תפארת ישראל סוף פרק כה': "אבל התורה היא שמירה מן יצר הרע, ולכן ביום מתן תורה היו מביאים ב' הלחם שהיו של חמץ כי היצר הרע הוא שאור שבעיסה ומצד התורה נמצא יצר הרע, ואם לא כן לא היה נמצא מפני שאין יכול לעמוד נגדו. עוד מורה זה כי אין צריך להרחיק אותו עם התורה, ולכן המצוה להקריב החמץ ביום מתן תורה".

10. עיין שפת אמת לשבועות – תרמ"ב ד"ה אחרון לשנה זו: "רצה הקב"ה לזכות את ישראל הרבה להם תורה ומצוות ה' חפץ בו' יגדיל תורה ויאדיר שרצה להיות הזכות ע"י בני' שהם ימשיכו כח התורה לכל המעשים ע"י המצוות. וזה נעשה ביום הזה לכן יש לכל אחיזה בזה היום לכן יש בו גם ביטול יצה"ר שכל הטבע ג"כ מבטל עצמו ביום הזה ע"י שהתורה היא קיום כל הברואים לכן כתיב חמץ תאפינה". וע"ע שם תרל"א ד"ה 'וביום הביכורים'.

א | שתי הלחם

בימינו, אין הרבה השלכות הלכתיות לחג השבועות. ועל כן, הוקדש לו בשו"ע סימן אחד קצר. באחד הסעיפים, מביא הרמ"א שני מנהגים לחג השבועות:

"ונוהגין לשטוח עשבים בשבועות בב"ה והבתים, זכר לשמחת מתן תורה. ונוהגין בכל מקום לאכול מאכלי חלב ביום ראשון של שבועות; ונ"ל הטעם שהוא כמו השני תבשילין שלוקחים בליל פסח, זכר לפסח וזכר לחגיגה, כן אוכלים מאכל חלב ואח"כ מאכל בשר וצריכין להביא עמם ב' לחם על השלחן שהוא במקום המזבח, ויש בזה זכרון לב' הלחם שהיו מקריבין ביום הבכורים".¹

הטעם לשטיחת העשבים נעוץ בעובדה שבהר סיני צמחו עשבים שהפיצו ריח טוב². זאת למרות שהשטח היה שטח מדברי. לגבי המנהג של אכילת מאכלי חלב, נאמרו כמה טעמים. יש שאמרו שמכיוון שהתורה נמשלה לדבש וחלב³. אולם, הרמ"א מביא למנהג זה טעם משל עצמו – זכר לשתי הלחם. כחלק מההלכה שאין לאכול בשר וחלב יחד, אסרו חכמים להשתמש בלחם שהוגש בארוחה החלבית, לארוחה הבשרית⁴. ומכיוון שכך, יש צורך להביא לחם חדש אל הארוחה הבשרית. זו הסיבה שבשבועות, לפני שאנו ניגשים לארוחה הבשרית אנו אוכלים מאכלי חלב, על מנת להתחייב בהבאת לחם חדש לארוחה הבשרית ובכך, לזכות לקיים זכר לשתי הלחם. יוצא, שכל היסוד לאכילת מאכלי חלב הוא מעין "תרגיל" לצורך הבאת שני לחמים. ואכן, כאשר אנו מעיינים בפסוקי התורה בנוגע לחג השבועות, אנו לא מוצאים דברים שנאמרו בנוגע למהות היום חוץ מהבאת שתי הלחם ושלמי עצרת. **"מִמּוֹשְׁבֵיתֶיכם תִּבְיֵאוּ לָחֶם תְּנוּפֵה שְׁתֵּים שְׁנֵי עֶשְׂרִינִים סֵלֶת תִּהְיֶינָה חֶמֶץ תִּאֲפִינָה בְּכוּרִים לָהּ"**⁵. מהות החג ותמציתו

1. רמ"א אר"ח תצד' סע' ג'.

2. משנה ברורה סימן תצד ס"ק י: "היו שם עשבים סביב הר סיני כדכתיב הצאן והבקר אל ירעו".

3. שם, ס"ק יג: "גם נוהגין בקצת מקומות לאכול דבש וחלב מפני התורה שנמשלה לדבש וחלב כמש"כ דבש וחלב תחת לשונך".

4. שו"ע יו"ד סי' פט', ד: "מי שאכל גבינה ורוצה לאכול בשר, צריך לבער מעל השלחן שיורי פת שאכלו עם הגבינה".

5. ויקרא, כג', יז.

בית המדרש הוירטואלי

<http://www.bneidavid.org>

ניתן לצפות ולהאזין לשיעורים נוספים באתרנו

לֹא יָדַע לְהִזְהַר עוֹד¹¹. "ילד מסכן וחכם – זה יצר הטוב. ממלך זקן וכסיל – זה יצר הרע"¹². "ממלך זקן וכסיל זה יצר הרע, ולמה קורא אותו מלך שהכל שומעין לו ולמה קורא אותו זקן שהוא מזדווג לו מילדותו ועד זקנתו"¹³.

ג | מרפא התורה

אכן, שנות הילדות הראשונות מאופיינות בעיקר באופן שבו האדם דואג לצרכיו האישיים. ילד קטן בדרך כלל איננו מתחשב בצרכים של אחרים. יצר הרע משמעו, התביעה הקיומית שטופחת ללא מעצורים. כנגד היצר, קיימת רק תרופה אחת – תורה:

"כך הקב"ה אמר להם לישראל: בני, בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה – אין אתם נמסרים בידו, שנאמר: 'הלא אם תטיב שאת', ואם אין אתם עוסקין בתורה – אתם נמסרים בידו, שנא': 'לפתח חטאת רובץ'¹⁴.

חז"ל דרשו על התורה שהיא התרופה ליצר הרע – "לכל בשרו מרפא"¹⁵. הרמח"ל מבאר שאין כל דרך אחרת להתמודד עם יצר הרע מלבד התורה. כל מי שחושב שהוא מצליח להתמודד בדרך אחרת הרי שהוא משלה את עצמו: "בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין – והנה פשוט הוא, שאם הקדוש ברוך הוא לא ברא למכה זו אלא רפואה זו, אי אפשר בשום פנים שירפא האדם מזאת המכה בלתי זאת הרפואה, ומי שיחשב לנצל זולתה אינו אלא טועה ויראה טעותו לבסוף, כשימות בחטאו"¹⁶.

החידוש במתן תורה הוא שקיימת תשובה לשאור שבעיסה. מה יש בה בתורה, שדווקא היא מהווה תרופה? כל מחשבות האדם, ואף אלו היותר אידיאליסטיות, של מוסר, מצפון, יושר ומשפט, בכולם בסופו של דבר קיים חותם אנושי. ואם עסוקים אנו במישור ההתמודדות מול יצר הרע, הרי שאין מחשבות האדם מועילות לניצוח היצר, אף אם נשתמש בכל מיני שיטות פסיכולוגיות. זאת מכיוון, שמעצם העובדה שהן באות מן האדם, כבר הוטבעה בהם מילדות הנטייה הפרטית. כל דבר שבא מן האדם, יש בו משהו חקוק מהנטייה הקטנה של האינטרסים, של מה הכי טוב לי, מה אני מרוויח מזה ואיך זה משתלם לי וכו'.

על מנת שנוכל להתמודד עם יצר הרע, עלינו לשנות את מחשבתנו. לצורך כך, ולאור הכלל הקובע ש"אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים"¹⁷, עלינו לפנות אל התורה. "פי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי נאם"¹⁸. העובדה שהתורה מופיעה ממרומים מלמדת אותנו שאין היא צומחת מתוך מושגי הארץ. התורה היא מחשבה אלוקית¹⁹. כך, על ידי למידתה, חודרות אל תוכנו מחשבות אלוקיות ויוצרת בקרבנו דפוסי חשיבה אחרים. סברות אלוקיות, טעמים, דינים וסוגיות – כל אלו הם עניינים עליונים שלאט לאט מעדנים ומשנים את צורת החשיבה הקטנה שלנו.

ד | דבעינן נמי לכם

על פי הגמ', רב יוסף נקרא 'סיני'²⁰, במשמעות שמרוב בקיאותו בתורה, כל האישיות שלו התבטלה בפניה עד שהוא בעצמו הפך להיות תורה – הר סיני. ודוקא רב יוסף, הוא גדול השמחים בשבועות, כפי שהגמ' מספרת לנו על בקשתו המיוחדת לבני ביתו בערב חג השבועות:

"רב יוסף ביומא דעצרתא אמר: עבדי לי עגלא תלתא. אמר: אי לא האי יומא דקא גרים, כמה יוסף איכא בשוקא?"²¹.

רב יוסף מבקש לעשות סעודה גדולה בחג השבועות. הוא מבקש עגלה משולשת, היינו בשר משובח²². ולאחר מכן הוא מנמק את בקשתו, שלולא אותו היום, היינו חג השבועות, היו הרבה 'יוסף' בשוק והוא היה ביניהם. אולם, מכח חג השבועות הוא נהיה 'רב' יוסף ואיננו נמצא בשוק אלא בבית המדרש, יושב ולומד. כך פירש רש"י על אתר: "אי לאו האי יומא – שלמדתי תורה ונתרוממתי – הרי אנשים הרבה בשוק ששמן יוסף, ומה בניי לבנים". שמחתו של רב יוסף נובעת מהידיעה הברורה מה היה ללא התורה ומה התורה מחדשת באדם.

נראה, שאת המסר הזה ביקשו חז"ל להעביר לנו, בלומד את המקור העיקרי לשמחת יו"ט, דווקא מחג השבועות: "הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם"²³. בגמ' ישנה מחלוקת בין ר' אליעזר לר' יהושע, בנוגע למהות החגים – האם שמחת יו"ט היא מצווה או לא. מחלוקתם נובעת מתוך סתירה בין שני פסוקים – האחד אומר "עצרת לה"²⁴ והשני "עצרת לכם". לפי רבי אליעזר על האדם להקדיש את החג כולו לה' וממילא יהיה הוא לכם. ולפי ר' יהושע – "חלקהו, חציו לאכילה ושתיה וחציו לבית המדרש". אמנם, מודה ר' אליעזר לר' יהושע, שבחג השבועות וודאי אדם מצווה בשמחת יו"ט, לאכול בשר ולשתות יין – "אמר רבי אלעזר: הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם.

11. קהלת ד', יג.

12. אבות דרבי נתן פרק טז.

13. קהלת רבה פרשה ד', יג.

14. קידושין ל', ע"ב.

15. אבות ו', ז: "גדולה תורה שהיא נותנת חיים לעושיה בעולם הזה ובעולם הבא שנאמר: כי חיים הם למוצאייהם ולכל בשרו מרפא ואומר רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך ואומר: עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר ואומר: כי לית חן הם לראשך וענקים לגרורותיך ואומר: תתן לראשך לית חן עטרת תפארת תמגניך ואומר: אורך ימים בימינה בשמאולה עושר וכבוד ואומר: כי אורך ימים ושנות חיים ושלוש יוסיפו לך".

16. מסילת ישרים פרק ה'.

17. ברכות ה', ע"ב.

18. ישעיהו נה', ח.

19. ראה דרשת חז"ל, שבת קה', ע"א: "אנכי – אנא נפשי כתבית יבית".

20. ברכות סד', ע"א: "דרב יוסף סיני, ורבה עוקר הרים".

21. פסחים סח', ע"ב.

22. ראה רש"י, שם: "תילתא – שלישי לבטון, ומובחר הוא".

23. פסחים סח', ע"ב.

מאי טעמא – יום שניתנה בו תורה הוא²⁴. בחג השבועות אנו מסתכלים מחדש על העולם הגשמי ולא נבהלים ממנו²⁵.

היכולת להתמודד עם העולם הגשמי, מתאפשרת רק על ידי התורה. אכן, מצינו בגמ' שלעם הארץ אסור לאכול בשר ולעומתו, לתלמיד חכם, מותר: **"תניא, רבי אומר: עם הארץ אסור לאכול בשר, שנאמר: 'זאת תורת הבהמה והעוף'. כל העוסק בתורה – מותר לאכול בשר בהמה ועוף, וכל שאינו עוסק בתורה – אסור לאכול בשר בהמה ועוף**"²⁶. כאשר החשיבה של האדם מתנהלת במושגים גשמיים הבאים מן הארץ, הרי שהוא – עם הארץ. אדם בעל חשיבה פרטית ותועלתית, אסור לו שיאכל בשר, שכן זה רק יגביר את רצונותיו הנמוכים.

בשבועות, אנו פותחים את ליבנו למחשבות אלוקיות ובכך מקדשים אף את העולם הגשמי. זו הסיבה שבעצרת אנו מביאים את שתי הלחם – חמץ. בנוסף, בעצרת אנו מתברכים בפירות האילן לכל השנה²⁷. בשבועות יש כח מיוחד לקשר את העולם אל התורה, אל הראשית, כדברי ה'שפת אמת'²⁸: **"איתא במס' ראש השנה: 'בעצרת על פירות האילן הביאו לפני שתי הלחם בעצרת שיתברכו לכם פירות האילן'... וזהו שניתנה תורה לבני' להמשיך הארת התורה לכל הבריאה גם בעוה"ז. ועי"ז ממשיכין חיות מהתורה מחדש בכל עת. ולא לחנם אמרה תורה להניף שתי הלחם רק שיש בכח בני ישראל להעלות ולהרים כל העולם להדיקם בעץ החיים שהוא התורה... ואמרו: 'הכל מודים בעצרת דבעינן לכם'. כי יום זה מיוחד להתקשרות התחתונים בעליונים**".

מטרת עמלה של תורה היא לשנות את האישיות שלנו, את הגישה שלנו ואת הסתכלותנו על העולם. זה מאמץ אדיר

שיש בו הרבה מתיקות וברכה. **"דבש וְחֶלֶב תַּחַת לְשׁוֹנְךָ"**²⁹. כך, דרך המהפכה שהאדם עובר בנפשו, היצר הרע הולך ונחלש. לאדם נהיה יותר קל לעבוד על מידותיו ולהשתחרר מהמיצרים הגשמיים. לאט לאט, האדם רותם את חייו יותר ויותר לעניינים גדולים ומבורכים.

ה | לימוד של ילד

התורה, היא הדרך לשנות את דפוסי החשיבה הנמוכים שבאדם. לכן, זו הסיבה שכבר מגיל ילדות – בזמן שיצר הרע תופס מקום נרחב, אנחנו מדגישים את לימוד התורה. דוקא בגיל ילדות חשוב שתנוקות של בית רבן ילמדו תורה יותר מכל גורם אחר בשטח – **"אין העולם מתקיים אלא בשביל הבל פיהם של תינוקות של בית רבן"**³⁰. החשיבות הרבה בגיל הילדות ללימוד תורה, נובעת מכך, שכבר אז ישנה הכרעה פנימית ולא מודעת אצל הילד, בנוגע לעולם המושגים החברתי והאישי – מה נחשב מוצלח ומוערך ומה אינו. עולם המושגים הילדותי מטביע חותם לשנים ארוכות. ואם כל מה שהילד קולט במשך שנים, במקום לימוד תורה, הוא שמטרת השכל היא להגיע להישגים אישיים טובים יותר, אנו מבזים בכך את התפארת המחשבתית שה' נתן לנו.

הלימוד של תשב"ר מאופיין בכך שהוא נעשה לשמה, ואין לו כל תועלת מעשית. התינוקות לומדים תורה ללא קשר לעצם השאלה במה הם יעסקו בעתיד. מה שחשוב בלימוד זה – הוא צורת החשיבה האידיאלית, ביטול יצר הרע, לפעול על מנת להיטיב ולהביא ברכה לעולם. זה היסוד המשיחי של ישראל – **"אל תגועו במשיחי"**³¹, **"אלו תינוקות של בית רבן"**³². העתיד של האנושות טמון בעובדה שיש ילדים שמשקיעים את שעות היום ללימוד תורה, לחשיבה מרוממת.

היכולת לשנות ולעצב דפוסי חשיבה מתאפשרת גם למבוגרים. בכל אחד יכול להיות גם צד של 'תינוקות של בית רבן'. **"כְּגִמְלָה עָלַי אָמוֹ"**³³. פן ילדותי שקורא לנו לבנות מחדש את צורת החשיבה. על ידי התורה אנו מסוגלים להביא ביכורים – להיוולד מחדש. **"וַיִּנְקְהוּ דָבֶשׁ מִסְלַע"**³⁴. כולנו יונקים את התורה כמו תינוקות. בכך אנו מחדדים לעצמנו שלא באנו לעולם בשביל דרכי הקיום הפרטיים שלנו.

ז | ליבי חלל בקרבי

הדמות המרכזית שמהווה מודל בחג השבועות למהפכת התורה – הוא דוד המלך. על פי המסורת, דוד נולד ונפטר

24. ועיין רש"י שם: "דבעינן נמי לכם – שישמח בו במאכל ומשתה להראות שונח ומקובל יום זה לישראל, שניתנה תורה בו".

25. ראה מהר"ל תפארת ישראל סוף פכ"ה: "אמנם יש עוד טעם למה שהיו שתי הלחם חמץ, רמזוהו חכמים הכל מודים בעצרת דבעינן לכם שהוא יום שנתן תורה לישראל, וזה כי היום הזה התחתונים הם עיקר במה שירד השם יתברך עם כל העליונים לתחתונים לתת תורה לתחתונים, והנה שאר הימים התחתונים פונים אל העליונים כמו שראוי, ויום הזה היו פונים העליונים לתחתונים כדכתיב וירד ה' על הר סיני... מפני כי יום הזה הקדוש ברוך הוא היה פונה אל עולם הזה, ולא נמצא בכל הקרבנות שלמי צבור כי אם בעצרת, וזה מפני כי יום הזה יש שלום וחבור לעליונים עם התחתונים, ויש אכילה למזבח וזהו לגבוה, ואכילה לאדם כי ביום הזה בעינן לכם". וע"ע שערי המועדים לרבי מלובביץ', שבועות מאמר סה' עמ' שמב': "ונמצא, שיעקר החידוש שנפעל במתן תורה לגבי זמן האבות הוא – הפעולה בגשמיות העולם. כלומר: גם לפני מתן תורה היו העניינים דחג הפסח וחג השבועות וחג הסוכות, כידוע שהם כנגד האבות אברהם יצחק ויעקב, אמנם, החידוש שנפעל במתן תורה הוא – הפעולה בגשמיות העולם, שענייני קדושה ואלוקות יחדרו במציאות העולם, עד שהדבר הגשמי נעשה חפצא קדושה. וזה גם מה שאמרו חז"ל 'הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם, מאי טעמא? יום שנתנה בו תורה' – דמכיון שהחידוש דמתן תורה הוא הפעולה בגשמיות העולם, צריך הדבר לבוא לידי ביטוי בעניינים גשמיים כפשוטם, אכילה שתייה, 'לכם'".

26. פסחים מט', ע"ב.

27. ראש השנה פרק א' משנה ב': "בארבעה פרקים העולם נידון בפסח על התבואה בעצרת על פירות האילן...". ושם בגמ' טו', ע"א: "ומפני מה אמרה תורה הביאו שתי הלחם בעצרת – מפני שעצרת זמן פירות האילן הוא, אמר הקדוש ברוך הוא: הביאו לפני שתי הלחם בעצרת, כדי שיתברכו לכם פירות האילן".

28. לשבועות שנת תרמ"ה, ד"ה 'איתא במסכת ראש השנה'.

29. שיר השירים ד', יא.

30. שבת קיט', ע"ב.

31. תהילים קה', טו.

32. שבת קיט', ע"ב.

33. תהילים קלא', ב.

34. דברים לב', יג.

הלחם מן החיטה החדשה. כל עבודת ד' והמנחות של כל השנה תלויות בהתחדשות של היום הזה. ביכורים – דבר חדש צריך להבכיר ולצאת אל הפועל. עיקר עניינו של שבועות הוא פתיחת הלב לעוד התחדשות של ספיגת תורה בלב, של זיכוך וטהרה.

לכן, מזהיר השל"ה⁴⁴ לא לבטל את הזמן בשבועות. וכחלק מן הדברים החשובים עליהם מדבר, מתבלט עניין הדיבור – **"ודברת במ – במ יש לך רשות לדבר, ולא בדברים אחרים"**⁴⁵. השפעת התורה על חיינו תלויה בצורת הדיבור שלנו. כאשר אדם מדבר על דבר מסוים, הרי שבכך הוא מעניק לו חשיבות, ונותן לו מקום במחשבתו. לכן יש חשיבות רבה לא לדבר דברים בטלים. היסוד הזה נכון בשבועות ונכון בכל השנה. התורה נקנית במיעוט שיחה⁴⁶. הרמב"ם⁴⁷, מחלק את הדיבור לחמישה חלקים: **"ואני אומר, כי הדיבור יתחלק לפי חיוב תורתו לחמשה חלקים: מצווה, ואסור, ומאוס, ואהוב, ומותר"**. יש דיבורים של מצווה כמו לימוד תורה. יש דיבור של איסור כמו לשון הרע. יש דיבור מותר, דהיינו מה שנצרך לדבר כמו בעל סחורה שמדבר עם הלקוח על סחורתו. ויש את הדיבור המאוס: **"והוא הדיבור אשר אין תועלת בו לאדם בנפשו, ולא משמעת ולא מרי, כרוב סיפורי ההמון במה שארע ומה שהיה, ואיך מנהג מלך פלוני בארמונו, ומה היתה סיבת מות פלוני, או עושר פלוני, ואלה יקראו אצל החכמים סיחה בטלה, ואנשי המעלה ישתדלו בנפשם להניח זה הדיבור, ונאמר על רב תלמיד ר' חייא שהוא לא סח סיחה בטלה מימיו. ומזה החלק גם כן שיגנה האדם מעלה, או ישבח פחיתות, בין שהיתה מידותית או שכלית"**. דברים בטלים, זה ההפך הגמור מן התורה. נכון שאלו לא דברים אסורים אבל הם כן סתמיים, ובכך האדם מרגיל את אישיותו להיות סתמית ומפוזרת⁴⁸.
אנו סופרים חמישים ימים לקראת שבועות. אנו משתמשים בפה על מנת ליצור ערנות לכח הדיבור, שמכוחה, נדבר בשבועות כמה שיותר דברי תורה וטעם.

נקווה לזכות שדברי התורה יהיו מתוקים בפינו, **"והערב נא ה' אלוקינו את דברי תורתך בפינו, ובפיות עמך בית ישראל"**.

44. מסכת שבועות, נר מצווה, ה.

45. יומא יט', ע"ב. וראה שם: "אמר רבא: השח שיחת חולין – עובר בעשה, שנאמר ודברת במ – במ ולא בדברים אחרים, רב אחא בר יעקב אמר: עובר בלאו, שנאמר: כל הדברים יגיעים לא יוכל איש לדבר". ועיין עוד, מדרש תהלים, מזמור לט: "ודברת במ, במ תהא מדבר, ולא בלשון הרע, ולא בדברים בטלים".

46. אבות פרק ו', ה. וראה סנהדרין צט, ע"ב: "כי אדם לעמל יולד, איני יודע אם לעמל פה נברא אם לעמל מלאכה נברא, כשהוא אומר כי אכף עליו פיהו – הוי אומר לעמל פה נברא".

47. פירוש המשניות למסכת אבות פרק א'.

48. עיין אורות הקודש ג' רעט-רפא.

בשבועות³⁵. ולכן, מגילת רות המסיימת בלידת דוד, נקראת בשבועות. דוד אומר על עצמו **"ולבי חלל בקרבני"**³⁶, **"שמרה נפשי כי חסיד אני"**³⁷ – לדוד המלך לא היה יצר הרע – **"שלשה לא שלט בהן יצר הרע, אלו הן: אברהם, יצחק ויעקב, דכתיב בהו: בכל, מכל, כל. ויש אומרים: אף דוד, דכתיב: ולבי חלל בקרבני"**³⁸. כל מה שמניע את דוד זה טובת העולם כי דוד היה לומד תורה כל הלילה ולא היה ישן אלא כשנת הסוס³⁹. כמו כן, דוד המלך כתב את ספר תהילים שכולו מלא ביטויים, שירות ותשבחות של אהבת תורה. דוד ידע שהדרך לשבירת האגואיזם, הקטנות והפרטיות – **"ואנכי תולעת ולא איש חרפת אדם ובזוי עם"**⁴⁰, היא על ידי לימוד תורה כמה שיותר. ואכן, מגילת רות כולה בנויה על אדני החסד, ומשם דוד צומח. התורה נקראת 'טוב' ולכן על ידה ניתן לבטל את יצר הרע. **"תנא דבי רבי ישמעאל: אם פגע בך מנוול זה – משכהו לבית המדרש. אם אבן הוא – נימוח, אם ברזל הוא – מתפוצץ"**⁴¹. זו הסיבה, אומר השפת אמת, שבשבועות אנו מבטלים את יצר הרע⁴². וכך קשרו חז"ל את הטוב לתורה, לקב"ה ולישראל: **"יבא טוב ויקבל טוב מטוב לטובים; יבא טוב – זה משה, דכתיב: ותרא אותו כי טוב הוא, ויקבל טוב – זו תורה, דכתיב: כי לקח טוב נתתי לכם, מטוב – זה הקב"ה, דכתיב: טוב ה' לכל, לטובים – אלו ישראל, דכתיב: הטיבה ה' לטובים"**⁴³.

ז | זקקרתם מנחה חדשה

בזמן בית המקדש, לא היה ניתן להקריב מנחות מהחיטה החדשה לפני שבועות – עת היו מקריבים את מנחת שתי

35. ירושלמי ביצה פ"ב ה"ד: "דוד מת בעצרת". ועל פי היסוד המופיע בראש השנה יא', ע"א: "שהקדוש ברוך הוא יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום מחדש לחדש", אנו למדים שדוד גם נולד בשבועות. ועיין הרב ש"י זיון מועדים בהלכה, שבועות, סע' ד, עמ' שכו.

36. תהלים קט', קא.

37. שם פו', ב.

38. בבא בתרא יז', ע"א.

39. ברכות ג', ע"ב: "הכי קאמר (דוד): מעולם לא עבר עלי חצות לילה בשינה. רבי זירא אמר: עד חצות לילה היה מתנמנם כסוס. מכאן ואילך היה מתגבר כארי. רב אשי אמר: עד חצות לילה היה עוסק בדברי תורה, מכאן ואילך בשירות ותשבחות".

40. תהלים כב', ז.

41. סוכה נב', ע"ב.

42. שבועות תר"מ בתחילתו: "איתא במדרשות כי בעצרת אית בי' ביטול יצה"ר הענין הוא דאיתא יבוא טוב ויקבל טוב מטוב לטובים שתורה נק' טוב דכ' לקח טוב. הענין הוא דכתיב וירא כו' את האור כי טוב ויבדל שגגו שאין העולם כדאי להשתמש בו כו'. ומסתמא בשעת קבלת התורה נתגלה זה האור דכ' טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו. פי' כמ"ש וירא אלקים כו' כל אשר עשה והנה טוב מאוד כו' ויברך כו'. פי' שכשנעשה כל הבריאה אגודה אחת אז נתגלה וחל עלי' השגחת הבורא ית' לטוב. ואז גם היצה"ר נתבטל".

43. מנחות נג', ע"ב.

תרומות להקדשות או הנצחות

בשיחות שייצאו בעז"ה לקראת החגים הבעל"ט ניתן לפנות לדוא"ל web@bneidavid.org

